

โมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น
องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
: การวิเคราะห์พหุกลุ่มด้วยตัวแปรเพศ

A Structural Equation Model of School Administrators Characteristics
Affecting Happy Organization of Primary Schools in Khon Kaen
: Multi-group Analysis with Gender

พิมพลภัสสร นครภักดี¹ และ เสาวณี สิริสุขศิลป์²

Pimlappassorn Nakornpakdee¹ and Saowanee Sirisooksilp²

Article History

Receive: August 23, 2022

Revised: October 12, 2022

Accepted: October 18, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุข และเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ 15:1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1-5 รวมจำนวน 540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสภาวะของบุคลากร และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา มีขนาดอิทธิพลโดยรวมและอิทธิพลทางตรงเชิงบวกเท่ากับ 0.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 / df = 1.32$, CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = 0.02 และ SRMR = 0.01 แสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี

คำสำคัญ : คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ; องค์กรแห่งความสุข ; โรงเรียนประถมศึกษา ; การวิเคราะห์พหุกลุ่ม ; เพศ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น , Master Degree Student, Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Assistant Professor, Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the level of characteristics of school administrators and the level of happy organization of primary schools in Khon Kaen Province, to study the influence of characteristics of school administrators toward the happy organization, and to test the measurement invariance of the structural equation model that the researcher had developed from the theory and empirical data between males and females administrators. This research used descriptive research methods. The sample size were determined using the ratio between the number of samples to the number of parameters 15:1. The samples were school 540 administrators and teachers who work at the office of Khon Kaen primary educational service area 1-5. The research tool was 5 rating scale questionnaire with the reliability at 0.96. The research results found that: the characteristics of school administrators both in overall and each aspect was at a high level, considered in each aspect found that the highest average were morality and ethics and the lowest average was communication. In overall average level of happy organization of primary schools were at a high level. The highest average was generosity and the lowest average was the personnel wellness. The school administrators characteristics that affected toward the happy organization of primary schools in Khon Kaen province were the size of the overall influence and positive direct influence was at 0.96 which was at the .01 significant level. It show that a structural equation model was consistent with the empirical data as follows: $\chi^2 / df = 1.32$, CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = 0.02, and SRMR = 0.01. It evidenced a structural equation model had no change between male and female school administrators.

Keywords : School Administrators Characteristics ; Happy Organization ; Primary Schools ; Multi-group Analysis ; Gender

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ กำลังเผชิญกับความท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์ นำมาซึ่งการได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่งผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารใหม่ภายใต้การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะด้านบุคลากร เพื่อรองรับสถานการณ์ต่างๆ เพราะทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นทรัพยากรประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญหรือเสียเปรียบที่จะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (The Minister of Education Serving as Chairman of the Education Council, 2017) หากบุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงาน ก็จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (World Health Organization, 2018) องค์กรแห่งความสุข จึงถือเป็นแนวคิดหลักที่มุ่งดำเนินงานกับบุคลากรในองค์กร ส่งเสริมพัฒนานโยบายการสร้างองค์ความรู้และการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลสำเร็จให้สถานศึกษา โดยมีผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน ดังนั้น การสร้างเสริมให้เกิดความสุขในองค์กร จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร โดยมุ่งเน้นให้บุคลากรทุกคนมีความสุขในการทำงาน เพื่อพัฒนาองค์กรให้ดำเนินไปในแนวโน้มที่ดีขึ้น (Phutla, 2020)

จากการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการบริหารจัดการศึกษาไทยรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นด้านการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี สร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในผู้นำ โดยมุ่งเน้นด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น คือ จะทำอย่างไรให้บุคลากรมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน (Sirichan and Phetsombat, 2019) ในอดีตจะเห็นได้ว่า ผู้นำที่เป็นเพศหญิงไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งปัจจุบันแม้ผู้บริหารสตรีจะได้รับการยอมรับที่เท่าเทียมผู้บริหารชาย แต่เมื่อพิจารณาตำแหน่งบริหารระดับสูงพบว่าสัดส่วนของสตรียังคงมีน้อยกว่าบุรุษ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งชายและหญิงที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของ

การเปลี่ยนแปลงที่มีการแข่งขันสูง องค์กรที่จะประสบความสำเร็จต้องสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และผู้บริหาร จะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Khamchaem and Chaiwong, 2020)

จากการศึกษางานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุข คือ ผู้บริหาร ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจในความต้องการพื้นฐานของบุคลากร และสามารถสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมไปถึงการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เป็นมิตร ไม่กดดัน การแก้ปัญหาาร่วมกัน การทำงานเป็นทีม มีความยืดหยุ่นพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและเอื้อต่อการทำงาน ดังนั้นต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข เพราะหากครูไม่มีความสุข ก็ส่งผลไปยังนักเรียน ทำให้ไม่มีความสุขและเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ (Kaewnut, 2018) ทั้งนี้ ความสุขในการทำงานจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความสามารถทางการบริหารของผู้บริหารและคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษานับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (Reepreng, 2017) บริบทโดยทั่วไป ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 984 โรงเรียน 5 เขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังมุ่งพัฒนาบุคลากร และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นเทคนิควิธีการ ที่มุ่งศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงเชิงทฤษฎี ที่มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ตัวแปร โดยทำการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ของโมเดลพร้อมกันทั้งหมดด้วยระบบสมการโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีแนวคิดทฤษฎีรองรับอย่างดี ดังนั้น SEM จึงเป็นเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการยืนยัน และวิเคราะห์ข้อมูลในการตัดสินใจว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด (Phahonthap, 2017) จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยผลักดันให้เกิด ความพึงพอใจในการทำงานของครู ส่งผลให้เกิดองค์กรแห่งความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการศึกษาคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุข เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาตนเองของผู้บริหาร สถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ อีกทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้าง ขยายความรู้ใหม่ ให้ได้สารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาสู่สากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ เป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกุญแจสำคัญที่จะพัฒนาการศึกษา โดยมีบทบาทการเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรู้และ ความสามารถในหลายๆ ด้าน เพื่อที่จะสามารถสั่งการ โน้มน้าวบุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจได้ (Luanpasitsakun, 2019) อีกทั้งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ในบทบาทหน้าที่ สามารถปฏิบัติภารกิจในการบริหารงานในฝ่าย ต่างๆ ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Muangniam, 2019) นอกจากนี้ยังมีความสำคัญเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศทาง วิชาการ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายขององค์กร (Kingkaew, 2018) สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อื่นในด้านความรู้ความสามารถในการนำ และดำเนินกิจกรรมให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จ

ตามเป้าหมาย อีกทั้งเป็นสิ่งที่มืออยู่ในตัวผู้บริหารอันเกิดจากความรู้ ความสามารถทั้งที่มีมาตั้งแต่กำเนิดและที่เกิดจากการเรียนรู้และการสั่งสมประสบการณ์ ซึ่งเป็นศักยภาพที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี

องค์กรแห่งความสุข

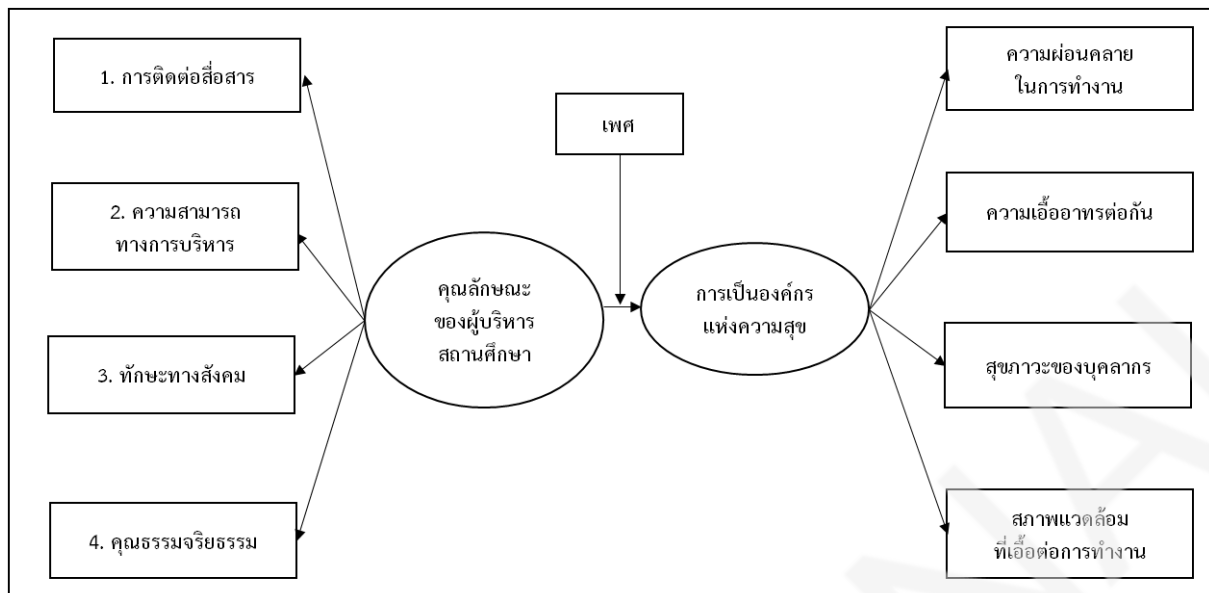
องค์กรแห่งความสุขเป็นกรอบการบริหารทรัพยากรบุคคลระดับโลก ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคน เพราะความสุขของบุคคลเกี่ยวข้องกับการประสบความสำเร็จ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน (Kaewnut, 2018) เห็นได้ว่าความสุขจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการทำงานและลักษณะงานเชิงบวก คนที่มีความสุขมีแนวโน้มที่จะมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นและเกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน (Wasanthanaruk and Wutthiwatchaikaeo, 2017) ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเป็นองค์กรแห่งความสุขเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีความสุข มีคุณค่า มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน (Sirichan and Phetsombat, 2019) จึงสรุปได้ว่า องค์กรแห่งความสุข หมายถึงสถานศึกษาที่ดำเนินการให้บุคลากรมีความสุขพึงพอใจ ทำงานด้วยความเต็มใจ โดยมีกระบวนการพัฒนาอย่างมีเป้าหมายและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและเติบโตอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ทุกกลุ่มด้วยตัวแปรเพศ

การวิเคราะห์ทุกกลุ่มเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้ทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างเป็นการตรวจสอบความตรงของคุณภาพเครื่องมือแบบหนึ่งว่าเครื่องมือที่พัฒนามันมีคุณภาพไม่แปรเปลี่ยนไปตามกลุ่มตัวอย่าง (Sanguanwongwan and Piyapanya, 2017) ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ตัวแปรเพศ คือ ผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรีเนื่องจากในอดีตผู้คนมักมีความเชื่อในประเด็นเรื่องการเหมารวมทางเพศกับการทำงานในการบริหารระดับสูงว่า ตำแหน่งที่สูงกว่ามีไว้สำหรับผู้บริหารชาย ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศชายและหญิง นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ในองค์กร เช่น ความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับบุคลากร ความเข้าใจ การแสดงออก รวมไปถึงการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าว ล้วนทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมในเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพ โดยผู้ชายมักจะมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งระดับสูงมากกว่าผู้หญิง ทำให้โอกาสในการทำงานของผู้หญิงไม่สอดคล้องกับจำนวนแรงงานเพศหญิงที่มีจำนวนมากกว่า (Khamchaem and Chaiwong, 2020) นำมาซึ่งการศึกษาวิจัยในเรื่องคุณลักษณะต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยตัวแปรแฝงภายนอก คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปร ตามกรอบแนวคิดของ Phuwichit (2019) และ Sinlarat (2017) ทำให้ได้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร ความสามารถทางการบริหาร ทักษะทางสังคม และคุณธรรม จริยธรรม และตัวแปรแฝงภายใน คือ การเป็นองค์กรแห่งความสุข ตามกรอบแนวคิดของ World Health Organization (2018), Pumchang (2017) และ Wasanthanaruk and Wutthiwatchaikaeo (2017) ด้้องค์ประกอบ ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ความผ่อนคลายในการทำงาน ความเอื้ออาทรต่อกัน สุขภาวะของบุคลากร และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุข ดังงานวิจัยของ Khingkaew (2018), Thunseng and Wangthanomsak (2019) ที่กล่าวว่าตัวแปรแฝงภายนอกดังกล่าว ล้วนส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย โมเดลสมมติฐานคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุข

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 984 คน และครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 10,933 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 11,917 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า อัตราส่วนระหว่างจำนวนพารามิเตอร์กับกลุ่มตัวอย่างกับเท่ากับ 1:15 ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ เท่ากับ 9 พารามิเตอร์ (Hair et al., 2010)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 540 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสตรี 135 คน ผู้บริหารชาย 135 คน และครู 270 คน (โรงเรียนละ 1 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ และนำผลมากำหนดกรอบองค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์จากการศึกษาองค์ประกอบ

2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และกำหนดข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่มีผู้บริหารชาย และผู้บริหารสตรีอย่างละเท่าๆ กัน มีการระบุเพศของผู้บริหารและเพศของผู้ตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน

3. ยืนยันองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของตัวแปร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีผลงานวิจัยทางการบริหารสถานศึกษา เครื่องมือในการประเมินเพื่อยืนยันเป็นแบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการและแบบปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวคิด แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค แบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือน สิงหาคม 2563-พฤษภาคม 2564 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อออกหนังสือราชการขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 เพื่อแจ้งให้โรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
2. ดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยลงพื้นที่โรงเรียนด้วยตนเอง รวมถึงส่งแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์และ Google form
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS โดยจำแนกข้อมูลตามเพศของผู้บริหาร
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติบรรยาย การแจกแจงความถี่ ร้อยละสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้าง วิเคราะห์ตัวแปรที่สังเกตได้กับค่าน้ำหนักของตัวแปร กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม MPLus
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา การคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.00$) และ ด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X}=3.94$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X}=3.92$) และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจัดกลุ่มเป็นผู้บริหารสตรีและผู้บริหารชาย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้บริหารสตรี คือ คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=3.95$) เช่นเดียวกับกับผู้บริหารชาย คือ คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.06$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

(n=540)

ที่	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้บริหารสตรี				ผู้บริหารชาย				$\bar{X}$	S.D.
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
1	การติดต่อสื่อสาร	3.88	0.68	มาก	3	3.96	0.69	มาก	4	3.92	1.05
2	ความสามารถทางการบริหาร	3.89	0.71	มาก	2	3.99	0.69	มาก	3	3.94	1.05
3	ทักษะทางสังคม	3.86	0.81	มาก	4	4.02	0.73	มาก	2	3.94	1.08
4	คุณธรรมจริยธรรม	3.95	0.80	มาก	1	4.06	0.76	มาก	1	4.00	1.06
รวม		3.89	1.10	มาก	-	4.00	1.01	มาก	-	3.95	1.06

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Sinlarat (2017) กล่าวว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับนับถือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร แม้จะอยู่ในระดับมากแต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบท เช่น การพูดในที่ชุมชน การพูดโน้มน้าว สอดคล้องกับ Sirichan and Phetsombat (2019) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งเพศชายและหญิง ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ นั่นหมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการนำแนวทางการพัฒนาไปสื่อสารจนเกิดเป็นทักษะนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง และปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในทุกๆ ด้าน

ส่วนการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน ($\bar{X}=3.96$) และรองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ($\bar{X}=3.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสุขภาวะของบุคลากร ($\bar{X}=3.87$) และการเป็นองค์กรแห่งความสุข โดยจัดกลุ่มเป็นผู้บริหารสตรีและผู้บริหารชาย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้บริหารสตรี คือ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน ($\bar{X}=3.94$) ในขณะที่ผู้บริหารชายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ($\bar{X}=4.00$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

(n=540)

ที่	การเป็นองค์กรแห่งความสุข	ผู้บริหารสตรี				ผู้บริหารชาย				$\bar{X}$	S.D.
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
1	ความผ่อนคลายในการทำงาน	3.88	0.72	มาก	3	3.94	0.68	มาก	4	3.91	0.69
2	ความเอื้ออาทรต่อกัน	3.94	0.73	มาก	1	3.98	0.69	มาก	3	3.96	0.71
3	สุขภาวะของบุคลากร	3.86	0.87	มาก	4	3.89	0.90	มาก	2	3.87	0.88
4	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน	3.90	0.77	มาก	2	4.00	0.68	มาก	1	3.95	0.73
รวม		3.90	1.12	มาก	-	3.96	1.02	มาก	-	3.93	1.07

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเอื้ออาทรต่อกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีบริบทที่บุคลากรในโรงเรียนมีความเป็นครอบครัวสูง มีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ดีงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wasanthanaruk and Wutthiwatchaikaao (2017) ที่กล่าวว่า องค์กรต้องมีความสามัคคี ทำงานเป็นทีม โดยมีผู้บริหารคอยส่งเสริมภายใต้ความเป็นกลางและเสมอภาค จะช่วยส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผลวิจัยในภาพรวมมีความสอดคล้องกับค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้บริหารสตรี คือ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cho et al (2017) ที่กล่าวว่า ผู้หญิงจะให้ความสนใจในความสำเร็จเชิงจิตวิสัยมากกว่าเชิงวัตถุวิสัย นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kulsomboonsin and Agmapisarn (2017) ในประเด็นของคุณลักษณะทางเพศ เรื่องของอารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงที่มีมากกว่าผู้ชาย ทั้งในแง่ของความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ หรือแม้แต่เรื่องของการจับความรู้สึกของผู้หญิงที่ไวกว่า ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสุขภาวะของบุคลากร ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นมีการแบ่งการบริหารงานเป็นกลุ่มโรงเรียนหรือเครือข่าย ผู้บริหารส่วนใหญ่จึงตระหนักในสุขภาวะของผู้เรียนมากกว่าบุคลากร มีเพียงบางเครือข่ายที่มีการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเป็นประจำทุกปี เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ สอดคล้องกับ Wongchaeng (2018) ระบุว่า การเสริมสร้างสุขภาวะของบุคลากร สามารถป้องกันโรคที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมได้ ควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน การรับประทานอาหาร การพักผ่อน รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

2. อธิพจน์และเปรียบเทียบโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ขนาดอธิพจน์โดยรวมของตัวแปรทำนายการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอธิพจน์โดยรวมเท่ากับ 0.96 โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์กรแห่งความสุข ได้ร้อยละ 92.4

($R^2=0.92$) สอดคล้องกับ Reepreng (2017) ที่ระบุว่า ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจในความต้องการพื้นฐานของบุคลากร และสามารถสร้างขวัญกำลังใจ รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เป็นมิตร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อิทธิพลและเปรียบเทียบโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

ค่า อิทธิพลโดยรวม (TE: β)	0.96
R^2 ของ การเป็นองค์กรแห่งความสุข	0.92
χ^2 / df	1.32
df	16

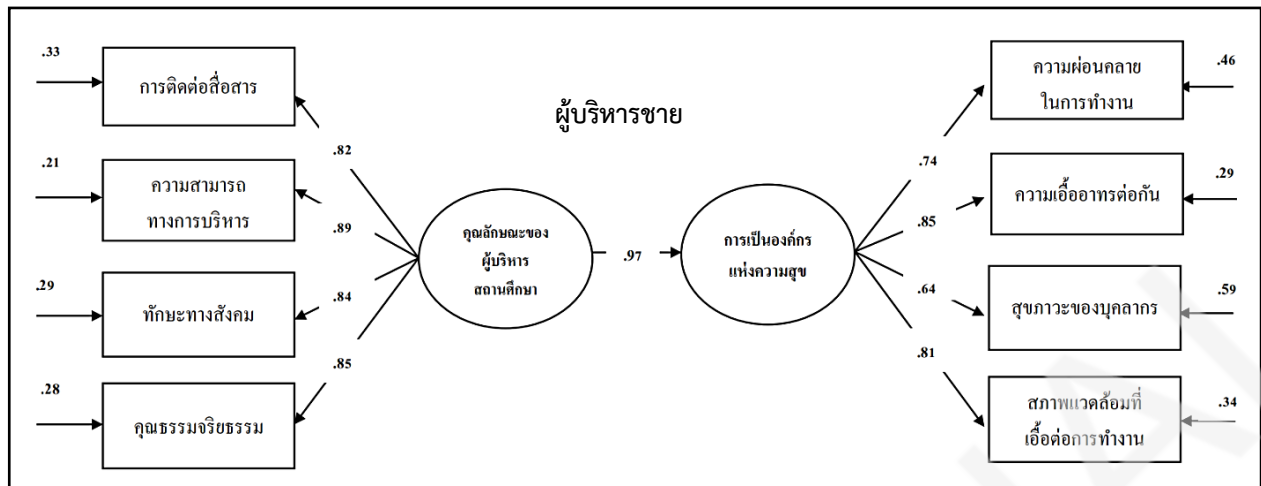
3. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งจำแนกตามเพศของผู้บริหาร ดังนี้

ผลการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จำแนกตามเพศของผู้บริหาร ได้ค่าสถิติ $\chi^2 / df = 1.32$ แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืนอื่นๆ พบว่า ค่า CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = 0.02 และ SRMR = 0.01 ดังตารางที่ 4

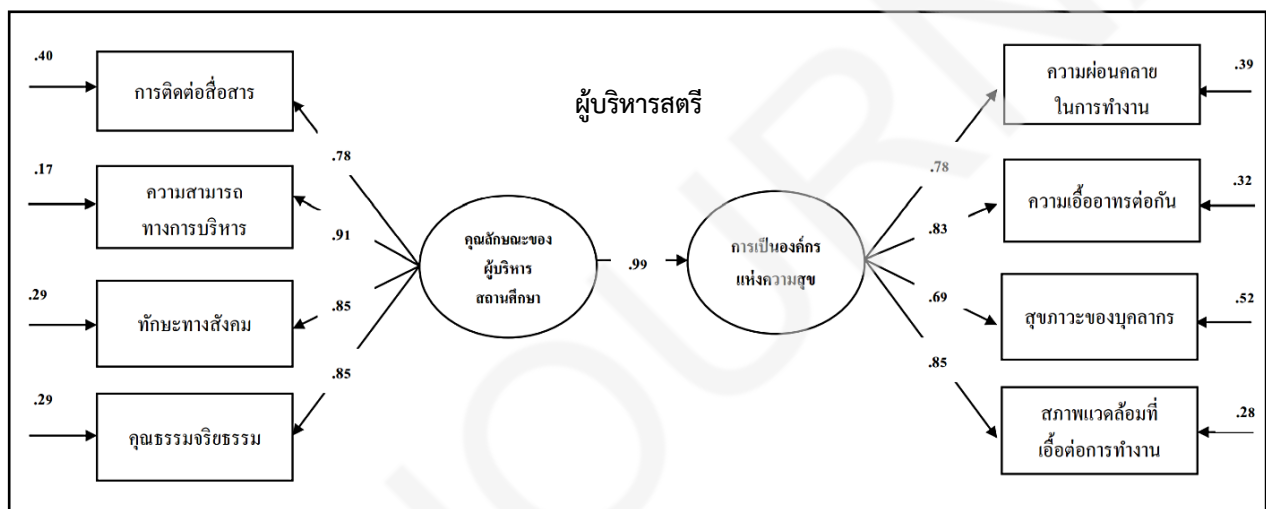
ตารางที่ 4 ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนและเปรียบเทียบโมเดลระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์การพิจารณา

สถิติที่ใช้วัดความกลมกลืน	เกณฑ์พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
p-value of R^2	สูงกว่า 0.05	0.17	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	น้อยกว่า 2	1.32	ผ่านเกณฑ์
CFI	0.90 – 1.00	1.00	ผ่านเกณฑ์
TLI	0.90 – 1.00	1.00	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	ต่ำกว่า 0.05	0.02	ผ่านเกณฑ์
SRMR	ต่ำกว่า 0.05	0.01	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสถิติผ่านตามเกณฑ์ แสดงว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขระดับการยอมรับ เป็นหลักฐานที่สนับสนุนว่า โมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี ดังภาพที่ 2

$$\chi^2 = 21.93 \quad df = 16 \quad \chi^2 / df = 1.37 \quad P\text{-value} = 0.15 \quad RMSEA = 0.69 \quad SRMR = 0.02 \quad CFI = 1.00 \quad TLI = 0.99$$

$$\chi^2 = 22.40 \quad df = 16 \quad \chi^2 / df = 1.40 \quad P\text{-value} = 0.13 \quad RMSEA = 0.67 \quad SRMR = 0.02 \quad CFI = 1.00 \quad TLI = 0.99$$

ภาพที่ 2 การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี

ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้โมเดลการวัดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่า β ระหว่าง 0.80-0.90 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีที่สุด คือ ความสามารถทางการบริหาร (CHA2) ($\beta=0.90$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ การติดต่อสื่อสาร (CHA1) ($\beta=0.80$)

ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้โมเดลการวัดการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่า β ระหว่าง 0.66 - 0.85 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาได้ดีที่สุด คือ ความเอื้ออาทรต่อกัน (HAP2) ($\beta=0.85$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดคือ สุขภาพของบุคลากร (HAP3) ($\beta=0.66$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้โมเดลการวัดคุณลักษณะโดยจำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า กลุ่มผู้บริหารเพศชาย ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่า β ระหว่าง 0.82-0.89 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มผู้บริหารเพศชายได้ดีที่สุด คือ ความสามารถทางการบริหาร (CHA2) ($\beta=0.89$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ การติดต่อสื่อสาร (CHA1) ($\beta=0.82$)

ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มผู้บริหารเพศชาย โดยมีค่า β ระหว่าง 0.64-0.85 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มผู้บริหารเพศชายได้ดีที่สุด คือ ความเอื้ออาทรต่อกัน (HAP2) ($\beta=0.85$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดคือ สุขภาวะของบุคลากร (HAP3) ($\beta=0.64$)

ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มผู้บริหารหญิง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว โดยมีค่า β ระหว่าง 0.78-0.91 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มผู้บริหารหญิงได้ดีที่สุด คือ ความสามารถทางการบริหาร (CHA2) ($\beta=0.91$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ การติดต่อสื่อสาร (CHA1) ($\beta=0.78$)

ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ (β) ในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มผู้บริหารหญิง โดยมีค่า β ระหว่าง 0.69-0.85 ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถอธิบายการเป็นองค์กรแห่งความสุขของกลุ่มผู้บริหารหญิงได้ดีที่สุด คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน (HAP4) ($\beta=0.85$) ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุดคือ สุขภาวะของบุคลากร (HAP3) ($\beta=0.69$)

จะเห็นว่า องค์ประกอบที่สามารถอธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาได้ดีที่สุด คือ ความสามารถทางการบริหาร (CHA2) เช่นเดียวกันทั้งกลุ่มผู้บริหารชาย ($\beta=0.89$) และผู้บริหารสตรี ($\beta=0.91$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kulsomboonsin and Agmapisarn (2017) ที่ระบุว่า ผู้บริหารทั้งเพศชายและหญิง มีความสามารถทัดเทียมกัน หากแต่บางครั้งผู้หญิงไม่ได้รับโอกาสมากเท่าผู้ชาย ความสามารถทางการบริหารที่ค้ำจุนมาพร้อมกับความกล้าที่จะเสี่ยง และความพร้อมที่จะรับโอกาส นอกจากนั้นองค์ประกอบทั้ง 3 ตัว ก็มีลำดับที่เหมือนกันด้วย คือ คุณธรรมจริยธรรม (CHA4), ทักษะทางสังคม (CHA3) และ การติดต่อสื่อสาร (CHA1) ในขณะที่องค์ประกอบที่สามารถอธิบายการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มผู้บริหารเพศชายได้ดีที่สุด คือ ความเอื้ออาทรต่อกัน (HAP2) ($\beta=0.85$) แต่กลุ่มผู้บริหารหญิง คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน (HAP4) ($\beta=0.85$) สำหรับด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด คือ สุขภาวะของบุคลากร (HAP3) เช่นเดียวกันทั้งในผู้บริหารชาย ($\beta=0.64$) และผู้บริหารสตรี ($\beta=0.69$)

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้ ในโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบโมเดลการวัด	เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ					
	ภาพรวม		ผู้บริหารชาย		ผู้บริหารสตรี	
	β (SE)	R ²	β (SE)	R ²	β (SE)	R ²
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา (CHA)						
1. การติดต่อสื่อสาร (CHA1)	0.80 (0.02)**	0.65	0.82 (0.02)**	0.67	0.78 (0.03)**	0.60
2. ความสามารถทางการบริหาร (CHA2)	0.90 (0.01)**	0.81	0.89 (0.02)**	0.79	0.91 (0.01)**	0.83
3. ทักษะทางสังคม (CHA3)	0.86 (0.01)**	0.73	0.84 (0.02)**	0.71	0.85 (0.02)**	0.71
4. คุณธรรมจริยธรรม (CHA4)	0.85 (0.01)**	0.72	0.85 (0.02)**	0.72	0.85 (0.02)**	0.71
การเป็นองค์กรแห่งความสุข (HAP)						
1. ความผ่อนคลายในการทำงาน (HAP1)	0.75 (0.02)**	0.57	0.74 (0.03)**	0.54	0.78 (0.03)**	0.61
2. ความเอื้ออาทรต่อกัน (HAP2)	0.85 (0.02)**	0.72	0.85 (0.02)**	0.71	0.83 (0.02)**	0.68
3. สุขภาวะของบุคลากร (HAP3)	0.66 (0.03)**	0.44	0.64 (0.04)**	0.41	0.69 (0.03)**	0.48
4. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน (HAP4)	0.84 (0.02)**	0.71	0.81 (0.02)**	0.66	0.85 (0.02)**	0.72
ภาพรวม	$\chi^2 = 21.17$ $df = 16$ $\chi^2 / df = 1.32$ P-value = 0.17 RMSEA = 0.95 SRMR = 0.01 CFI = 1.00 TLI = 1.00					

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบโมเดลการวัด	เมตริกชี้วัดน้ำหนักองค์ประกอบ					
	ภาพรวม		ผู้บริหารชาย		ผู้บริหารสตรี	
	β (SE)	R ²	β (SE)	R ²	β (SE)	R ²
ผู้บริหารชาย	$\chi^2 = 21.93$ $df = 16$ $\chi^2 / df = 1.37$ P-value = 0.15 RMSEA = 0.69 SRMR = 0.02 CFI = 1.00 TLI = 0.99					
ผู้บริหารสตรี	$\chi^2 = 22.40$ $df = 16$ $\chi^2 / df = 1.40$ P-value = 0.13 RMSEA = 0.67 SRMR = 0.02 CFI = 1.00 TLI = 0.99					

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า โมเดลการวัดการเป็นองค์กรแห่งความสุข ด้านสุขภาวะของบุคลากร มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบต่ำที่สุด ทั้งในภาพรวม ในกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 3.87 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารคำนึงถึงรายละเอียดด้านอื่นๆ มากกว่าด้านสุขภาวะของบุคลากร เช่น ผู้บริหารให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความเอื้ออาทรต่อกันในที่ทำงาน การทำงานเป็นทีม รวมไปถึงสภาพจิตใจการลดภาวะกดดันจากการทำงานต่างๆ การดูแลสุขภาพของบุคลากรก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรทุกคนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kaewnut (2018) มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมสร้างสุขของแต่ละองค์กรจะมีกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ จะถูกจัดขึ้นตามความต้องการ ตามความจำเป็น หรือตามบริบทและวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน

สรุปผลวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ส่วนการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเอื้ออาทรต่อกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสุขภาวะของบุคลากร และอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา มีขนาดอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ โมเดลสมการโครงสร้าง มีค่าสถิติ $\chi^2 / df = 1.32$ แสดงว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืนอื่นๆ พบว่า ค่า CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = 0.02 และ SRMR = 0.01 ผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขระดับการยอมรับ แสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียง สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน กำหนดนโยบาย แก้ไข พัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สามารถเกิดองค์กรแห่งความสุข
2. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียง นำสารสนเทศที่ได้ ไปเสริมสร้างกลยุทธ์ และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งความสุข
3. โมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีโดยการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์ประกอบการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา ไปเป็นโมเดลตั้งต้นเพื่อขยายขอบเขตของการวิจัยให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
4. ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด ผลจากการวิจัย จะทำให้ทราบว่าผู้บริหารชายและผู้บริหารสตรีมีความแตกต่างกันหรือไม่ ด้านใด เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ด้านการติดต่อสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการติดต่อสื่อสาร โดยกระตุ้นให้ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมในการสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ รวมไปถึงการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลในการติดต่อสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น

2. การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาด้านสุขภาวะของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงการส่งเสริมสุขภาพกายสุขภาพจิตของบุคลากร รวมไปถึงผู้เรียนทุกคน ทั้งในด้านโภชนาการ และการออกกำลังกาย เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรมีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำกรอบแนวคิดการวิจัยไปพัฒนาแนวทางหรือพัฒนารูปแบบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาและสามารถนำผลการวิจัยไปปฏิบัติได้จริง

2. ควรศึกษาโมเดลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา โดยการเปรียบเทียบระหว่างขนาดของโรงเรียน เพื่อศึกษาอิทธิพลของแต่ละขนาดของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนในแต่ละขนาดสามารถอธิบายค่าตัวแปรในโมเดลได้แตกต่างกัน และสามารถนำโมเดลไปใช้ในแต่ละขนาดโรงเรียนได้อย่างชัดเจนขึ้น

ข้อจำกัดการวิจัย

การศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษา อาจไม่เพียงพอต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน ควรทำกรณีศึกษาจากบริบท หรือ Best Practice ของสถานศึกษาจริง

References

- Cho, Y., Park, J., Han, S., Ju, B., You, J., Ju, A. and Park, H. (2017). How do South Korean female executives' definitions of career success differ from those of male executives?. *European Journal of Training and Development*. 41(6), 490-507. <https://doi.org/10.1108/EJTD-12-2016-0093>.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspectives*. Upper Saddle River, New Jersey : Pearson Education, International.
- Kaewnutt, T. (2018). *Rūpbāp kānphatthana sathan suksa khan phunthan su kan pen 'ongkōn hæng khwām suk [The Development Model of the Basic School as a Happy Organization (Unpublished doctoral dissertation)]*. Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand.
- Khamchaem W. and Chaiwong P. (2020). *Kānkāo sū botbat phubōrihān radap sūng khōng phūying nai 'ongkōn Thai bāp 'insai - 'ao (inside-out) : kānrapu 'attalak lāe patchai thī kieokhōng kap kānrapu 'attalak khōng phubōrihān ying radap sūng*. [Inside-Out Approach to the Senior Management Role of Female Leaders in Thai Organizations]. *Human Resource and Organization Development Journal*. 12(1), 30-58.
- Khingkaew, C. (2018). *Khunnalaksana phubōrihān sathan suksa thī song phon tō khwan nai kān patibat ngān khōng khru sangkat samnakngān khet phunthī kānsuksa prathom suksa Chachoengsao khet 1 [School administrator characteristics affecting teachers' morale in working under Chachoengsao primary educational service area office 1 (Unpublished master's thesis)]*. Rajabhat Rajanakarin University, Chachoengsao, Thailand.

- Kulsomboonsin, O. and Agmapisarn, C. (2017). Itthiphon khōng khunnalaksana thāng phēt tō khwām kaōnā nai 'āchīp khōng phūchatkān rōngrām : kōrānī suksā phūchatkān rōngrām phēt ying nai mūang Phatthaya chāngwat Chon Buri [Career Advancement of Hotel Managers Influenced by Perceptions of Stereotyped Masculine or Feminine Characteristics Affiliated with Gender: A Case Study of Female Hotel Managers in Pattaya, Chonburi Province, Thailand]. *Thammasat Journal*. 36(3),148-182.
- Luanpasitsakun, T. (2019). *Khunnalaksana phubōrihān sathan suksāhan phūnthān thī sōtkhlōng kap paomāi kānsuksā khōng nayobāi thailān 4.0 [The characteristic of basic education school administrator in accordance with education goal of Thailand 4.0 (Unpublished doctoral dissertation)]*. Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Muangniam, S. (2019). Khwāmsamphan rawāng botbat phubōrihān sathan suksā kap kān patibat ngān khōng khūrū nai rōngriān chatkān rīan rūam sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā prathom suksā Phitsanulok khēt 1 [The relationship between administrators' roles and the teachers' operation in inclyusive school under Phitsanulok primary educational service area office 1]. *Naresuan University Journal*. 21(1),307-318.
- Phahonthap, S. (2017). *Mōdel samakān khōngsāng phāwa phū nam prasān phalang khōng phubōrihān sathan suksāhan phūnthān [Structural Equation Model Leadership Traits of the Principals under the Jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office (Unpublished doctoral dissertation)]*. Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand.
- Phutla, S. (2020). *Khōngkān phatthana 'ōngkōn hāng khwām suk (Happy Workplace) rōngphayabān songsoem sukkhaphāp tambon khōk hin hae pīngoppamān 2020 [Happy Workplace Development Project, Songserm Hospital Khok Hin Hae Sub-district Health, fiscal year 2020]*. Retrieved October 2020, from <http://203.157.176.8/prjm/fileprj/0567120008.pdf>
- Phuwichit, C. (2019). *Khunnalaksana khōng phubōrihān sathan suksā nai ASEAN [Principals Characteristics in ASEAN]*. Retrieved October 2020, from http://nmwww.nidtep.go.th/webnidtep2015/files/080359_1.pdf.
- Phumchang, P. (2017). Kān wikhro 'ōngprakop kān pen 'ōngkōn hāng khwām suk khōng sathāban kānsuksā [Factor Analysis of Happy workplace of Thai Educational Institutions]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10(2)647-663.
- Reepreng, W. (2017). *Thaksa chāmpen khōng khūrū nai satawat thī yīsīp 'et khōng rōngriān matthayommasuksā [Essential the 21st century skills of teachers for secondary schools]*. Pathum thani : Eastern University.
- Sinlarat, P. (2017). *Kānsuksā 4.0 pen ying kwā kānsuksā [Education 4.0 is more than education]*. (4th ed). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.
- Sirichan, I. and Phetsombat, P. (2019). Thaksa kānsūsān khōng phubōrihān sathan suksā nai satawat thī yīsīp 'et [Communication Skill of School Administrator in 21st Century]. *Academic Journal*. 13(1), 136-144.
- Sanguanwongwan W. and Piyapanya N. (2017). Khunnaphāp chīwit nai kān thāngā nakha 'ōng phayabān nai rōngphayabān 'ēkkachon Krungthep [Quality of work life of nurses in private hospital in Bangkok]. *Southeast Bangkok Journal*. 3(2),77-90.
- The Minister of Education serving as Chairman of the Education Council. (2017). *Phānkan suksā hāng chat Phō.Sō. 2017-2036 [The National Scheme of Education 2017-2036]*. Bangkok : Phrikwan Graphic.
- Thunseng, T. and Wangthanomsak, M. (2019). Khunnalaksana phū nam khōng phubōrihān sathan suksā kap khwām suk nai kānthamngān khōng khūrū sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā khēt pēt [Administrator's leadership traits and teacher's joy at work in the schools under the jurisdiction of secondary educational service area office 8]. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*. 10(2),412-424.

- Wasanthanarat, C. and Wutthiwatthaikaeo, T. (2017). *Mā sāṅg 'ōṅkōṇ hæṅg khwām suk kan thœ [Let's create a happy organization together]*. Thai Health Promotion Foundation. Bangkok : At 4 print Co.,Ltd.
- Wongchaeng, S. (2018). *Kāṇsuksā khwām suk nai kāṇthamṅāṇ khōṅg bukkhalākōṇ thāṅkāṇ suksā sangkat 'ōṅkāṇ bāṛihāṇsuāṇchangwat Pathum Thānī [A study of happiness at work for educational personnel under the Pathum Thani Provincial Administrative Organization (Unpublished master's thesis)]*. Rangsit University, Pathum thani, Thailand.
- World Health Organization [WHO]. (2018). *Mental health atlas 2017*. Retrieved October 2020, from <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/272735/9789241514019-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.